

Ekonomski fakultet – Podgorica

Analiza bilansa uspjeha Metoda prodatih učinaka

Bilans uspjeha po metodu prodatih učinaka

Ako se bilans uspeha sačinjava po metodi prodatih učinaka na strani rashoda iskazuju se troškovi sadržani u realizovanim (prodanim) proizvodima, nabavna vrednost prodane trgovačke robe, rashodi finansiranja i ostali rashodi. **Na strani prihoda** iskazuju se **prihodi od prodaje, prihodi finansiranja i ostali prihodi.**

Pri tome je moguće **iskazivanje prihoda ili po bruto ili po neto principu** i segmentiranje rashoda zavisno od sistema obračuna troškova.

Bilans uspjeha po metodu prodatih učinaka

Rezultat poslovanja predstavlja razliku između zbira prihoda od prodaje i pripadajućeg rashoda.

U BU sačinjenom po metodu prodatih učinaka ne prikazuju se prihodi i rashodi koji se odnose na neprodane učinke.

Rashodi se prema MPU raščlanjuju prema funkcijama (proizvodnja, administracija, upravljanje i prodaja) mjestima i nosiocima proizvodnje.

Bilans uspjeha

A. UKUPNI PRIHODI (I+II+III)
I Poslovni prihodi
II Finansijski prihodi
III Ostali prihodi
B. UKUPNI RASHODI (I+II+III)
I Poslovni rashodi
II Finansijski rashodi
III Ostali rashodi
C. DOBITAK (A – B)
D. GUBITAK (B – A)

Bilans uspjeha po metodu prodatih učinaka **pri primjeni sistema obračuna ukupnih troškova:**

1. Bruto fakturisani prihodi od prodaje gotovih proizvoda i usluga
2. **Date kondicije**
3. Neto prihod od prodaje gotovih proizvoda i usluga (1 – 2)
4. Bruto prihod od prodaje trgovačke robe
5. **Date kondicije pri prodaji trgovačke robe**
6. Neto prihod od prodaje trgovačke robe (4 – 5)
7. Poslovni prihodi (3 + 6)
8. Prihodi od finansiranja
9. Ostali prihodi
10. Ukupni prihodi (7 + 8 + 9)

- 10. Rashodi po osnovu ukupnih troškova sadržanih u gotovim proizvodima i uslugama
- 11. Nabavna vrijednost trgovačke robe
- 12. Poslovni rashodi (10 + 11)
- 13. Rashodi finansiranja
- 14. Ostali rashodi
- 15. Ukupni rashodi (12 + 13 + 14)
- 16. Bruto poslovni dobitak/gubitak (7 – 12)
- 17. Ukupan bruto dobitak/gubitak (10 – 15)

Bilans uspjeha po metodu prodatih učinaka pri primjeni systema obračuna proizvodnih troškova:

1. Bruto fakturisani prihodi od prodaje gotovih proizvoda i usluga
2. **Date kondicije**
3. Neto prihod od prodaje gotovih proizvoda i usluga (1 – 2)
4. Bruto fakturisani prihod od prodaje trgovačke robe
5. **Date kondicije pri prodaji trgovačke robe**
6. Neto prihod od prodaje trgovačke robe (4 – 5)
7. Poslovni prihodi (3 + 4)
8. Prihodi od finansiranja
9. Ostali prihodi
10. Ukupni prihodi (7 + 8 + 9)

ANALIZA BILANSA USPJEHA
Metod prodatih učinaka

- 10. Rashodi po osnovu proizvodnih troškova sadržanih u gotovim proizvodima i uslugama**
- 11. Nabavna vrijednost prodane trgovačke robe**
- 12. Rashodi proizvodnje gotovih proizvoda i usluga i prodaje trgovačke robe (10+11)**
- 13. Rashodi perioda po osnovu troškova uprave i prodaje**
- 14. Poslovni rashodi (12 + 13)**
- 15. Rashodi finansiranja**
- 16. Ostali rashodi**
- 17. Ukupni rashodi (14 + 15+ 16)**
- 16. Bruto dobitak/gubitak proizvodnje i prodaje (7 – 14)**
- 17. Ukupan bruto dobitak/gubitak (10 – 17)**

Bilans uspjeha po metodu prodatih učinaka pri primjeni sistema obračuna varijabilnih troškova:

1. Bruto fakturisani prihodi od prodaje gotovih proizvoda i usluga
2. **Date kondicije**
3. Neto prihod od prodaje gotovih proizvoda i usluga (1 – 2)
4. Bruto fakturisani prihod od prodaje trgovačke robe
5. **Date kondicije pri prodaji trgovačke robe**
6. Neto prihod od prodaje trgovačke robe (4 – 5)
7. Poslovni prihodi (3 + 4)
8. Prihodi od finansiranja
9. ostali prihodi
10. Ukupni prihodi (7 + 8 + 9)

ANALIZA BILANSA USPJEHA
Metod prodatih učinaka

- 10. Rashodi po osnovu varijabilnih troškova sadržanih u gotovim proizvodima i uslugama**
- 11. Nabavna vrijednost prodate trgovačke robe**
- 12. Varijabilni rashodi (10+11)**
- 13. Fiksni rashodi perioda**
- 14. Poslovni rashodi (12 + 13)**
- 15. Rashodi finansiranja**
- 16. Ostali rashodi**
- 17. Ukupni rashodi (14 + 15+ 16)**
- 18. Marža pokrića - marginalni dobitak ili kontribuciona marža (7-12)**
- 16. Poslovni dobitak (18-13)**

EKONOMSKI FAKULTET PODGORICA

Analiza prinosnog položaja

ANALIZA PRINOSNOG POLOŽAJA

Pri analizi finansijskog rezultata vrši se vremensko i prostorno upoređivanje.

Kod prostorne analize se po pravilu ne vrši upoređivanje apsolutnih već samo relativnih brojeva.

ANALIZA PRINOSNOG POLOŽAJA

Analiza strukture i rasporeda ukupnog prihoda

Struktura ukupnog prihoda pokazuje po osnovu čega i koliko je ostvareno prihoda, a **raspored ukupnog prihoda** pokazuje njegovo opterećenje pojedinim vrstama rashoda i udeo finansijskog rezultata u ukupnom prihodu.

ANALIZA PRINOSNOG POLOŽAJA

analiza sstrukture ukupnog prihoda i analiza rasporeda strukture ukupnog prihoda

EKONOMSKI FAKULTET PODGORICA

R. br.	Pozicija	Preduzeće					Konkurencija		
		Prethodna godina	Tekuća godina	Pret-hodna godina (%)	Tekuća godina (%)	In-deks	Pret-hodna godina (%)	Tekuća godina (%)	In-deks
1.	Poslovni prihodi	1.645.664	3.363.540	91,1	88,5	204	92,2	91,6	193
2.	Finansijski prihodi	97.003	417.453	5,4	11,0	430	2,3	2,8	237
3.	Ostali prihodi	63.837	21.174	3,5	0,5	33	5,5	5,6	198
4.	Ukupni prihodi (1 do 3)	1.806.504	3.802.167	100	100	210	100	100	194
5.	Poslovni rashodi	1.631.273	3.190.018	90,3	83,9	196	80,4	81,0	195
6.	Finansijski rashodi	97.559	437.249	5,4	11,5	448	9,1	9,5	218
7.	Ostali rashodi	18.065	83.647	1,0	2,2	463	2,2	2,7	239
8.	Ukupni rashodi (5 do 7)	1.746.889	3.710.914	96,7	97,6	212	91,7	93,2	198
9.	Bruto dobitak (4-8)	59.615	91.253	3,3	2,4	165	8,3	6,8	161
10.	Gubitak (8-4)								
11.	Porezi i doprinosi iz dobitka	39.743	57.033	2,2	1,5	143	3,1	2,6	163
12.	Neto dobitak (9-11)	19.878	34.220	1,1	0,9	172	5,2	4,2	167
13.	Neto gubitak (9-11 ili 10+11)								

ANALIZA PRINOSNOG POLOŽAJA

Analiza strukture i raporeda poslovnog prihoda

Poslovni prihod je dominantna (glavna) komponenta ukupnog prihoda, a poslovni rashodi su, takođe, dominantna (glavna) komponenta ukupnih rashoda.

Podbilans poslovnih prihoda i rashoda mora da bude prilagođen za potrebe ove analize, imajući u vidu i analizu rizika ostvarenja finansijskog rezultata i donje tačke rentabilnosti.

ANALIZA PRINOSNOG POLOŽAJA

Struktura poslovnog prihoda

Poslovni prihod čini prihod od prodaje plus povećanje vrednosti zaliha učinaka (minus smanjenje vrednosti zaliha učinaka).

Gdje je ostvaren prihod od prodaje:

- na domaćem tržištu
- na inostranom tržištu

ANALIZA PRINOSNOG POLOŽAJA

Struktura rasporeda poslovnog prihoda

Struktura rasporeda poslovnog prihoda u stvari pokazuje opterećenje poslovnog prihoda pojedinim vrstama rashoda.

Kod tipičnog preduzeća najveće opterećenje poslovnog prihoda čine **varijabilni materijalni rashodi** koji obuhvataju: **troškove materijala, troškove goriva i energije, troškove proizvodnih usluga i nabavnu vrednost robe.**

ANALIZA PRINOSNOG POLOŽAJA

Struktura rasporeda poslovnog prihoda

- veći fizički utrošaci materijala, goriva, energije i proizvodnih usluga po učinku kod preduzeća nego kod konkurencije,
- lošija struktura proizvodnje učinaka kod preduzeća nego kod konkurencije
- lošiji globalni paritet prodajnih i nabavnih cena kod preduzeća nego kod konkurencije.

Struktura rasporeda poslovnog prihoda

Red. br.	Naziv	Preduzeće					Konkurencija		
		Prethodna godina	Tekuća godina	Prethodna godina (%)	Tekuća godina (%)	Indeks	Prethodna godina (%)	Tekuća godina (%)	Indeks
1.	Prihodi od prodaje u zemlji	1.645.664	3.330.040	100,0	99,0	202	71,6	76,8	206
2.	Prihodi od prodaje u inostranstvu		33.500		1,0		28,4	23,2	159
3.	Prihodi od prodaje (1+2)	1.645.664	3.363.540	100	100	204	100	100	193
4.	Povećanje vrednosti zaliha učinaka								
5.	Smanjenje vrednosti zaliha učinaka								
6.	Poslovni prihodi (3+4-5)	1.645.664	3.363.540	100	100	204	100	100	193
7.	Varijabilni materijalni rashodi	1.085.637	2.235.674	66,0	66,5	206	50,1	48,3	186
8.	Bruto plate	164.464	288.965	10,0	8,6	148	17,6	17,9	216
9.	Amortizacija i troškovi rezervisanja za materijalne troškove	164.392	235.734	10,0	7,0	143	6,0	6,0	194
10.	Pretežno fiksni rashodi	216.780	429.645	13,1	12,8	198	15,1	16,5	211
11.	Poslovni rashodi (7 do 10)	1.631.273	3.190.018	99,1	94,9	196	88,8	88,7	194
12.	Poslovni dobitak (1-11)	14.391	173.522	0,9	5,1	1.206	11,2	11,3	195
13.	Poslovni gubitak (11-1)								

1. Poslovni rashodi po oficijelnom bilansu	
2. Nabavna vrijednost robe	
3. Poslovni rashodi bez nabavne vrijednosti prodate robe po oficijelnom bilansu (1 —2)	
4. Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka	
5. Povećanje vrijednosti zaliha učinaka	
6. Troškovi prodatih proizvoda i usluga (3 + 4 – 5)	
7. Koefficient udjela troškova prodatih proizvoda u poslovnim rashodima bez nabavne vrijednosti prodate robe po oficijelnom bilansu (6/3)	
8. Troškovi materijala, goriva, energije i proizvodnih usluga	
9. Troškovi materijala, goriva, energije i proizvodnih usluga u prodatim proizvodima i uslugama (8 × 7)	
10. Troškovi materijala, goriva, energije i proizvodnih usluga u troškovima prodatih proizvoda i usluga i nabavna vrednost prodate robe (2+9)	
11. Prihodi od prodaje	
12. Globalni paritet prodajnih i nabavnih cena	(11/10)

ANALIZA PRINOSNOG POLOŽAJA

Struktura rasporeda poslovnog prihoda

Sa globalnim paritetom prodajnih i nabavnih cijena povezana je i kurentnost proizvoda na tržištu gde razlikujemo:

- proizvodnu kurentnost i
- cjenovnu kurentnost.

ANALIZA PRINOSNOG POLOŽAJA

Struktura rasporeda poslovnog prihoda

Opterećenje poslovnog prihoda amortizacijom i troškovima rezervisanja za materijalne troškove (investiciono održavanje osnovnih sredstava, troškovi servisiranja proizvoda u garantnom roku, troškovi privođenja zemljišta prvobitnoj nameni, troškovi obnavljanja šuma, i sl.) uslovljeno je pre svega **visinom nabavne vrijednosti svih osnovnih sredstava, metodom obračuna amortizacije kao i visinom rezervisanja za pokriće gore navedenih budućih troškova.**

ANALIZA PRINOSNOG POLOŽAJA

Struktura rasporeda poslovnog prihoda

Pretežno fiksne rashode čine: troškovi naknada (dnevnice za službena putovanja, prevoz radnika na rad i sa rada, naknada za ishranu radnika i sl.), troškovi neproizvodnih usluga, troškovi reprezentacije, troškovi osiguranja i platnog prometa, troškovi članarina i troškovi poreza i doprinosa nezavisnih od rezultata.

Struktura bruto finansijskog rezultata

Redni broj	Pozicija	Preduzeće				Konkurencija	
		Prethodna godina	Tekuća godina	Prethodna godina (%)	Tekuća godina (%)	Prethodna godina (%)	Tekuća godina (%)
1.	Poslovni prihodi	1.645.664	3.363.540				
2.	Finansijski prihodi	97.003	417.453				
3.	Ostali prihodi	63.837	21.174				
4.	Ukupni prihodi (1 do 3)	1.806.504	3.802.167				
5.	Poslovni rashodi	1.631.273	3.190.018				
6.	Finansijski rashodi	97.559	437.249				
7.	Ostali rashodi	18.065	83.647				
8.	Ukupni rashodi (5 do 7)	1.746.889	3.710.914				
9.	Finansijski rezultat iz poslovnih prihoda (1-5)	14.391	173.522	24,1	190,2	142,2	155,9
10.	Finansijski rezultat iz finansiranja (2-6)	(548)	(19.796)	(0,9)	(21,7)	(81,9)	(98,5)
11.	Finansijski rezultat iz redovnog poslovanja ((1-2)-(5+6)) ili (9+10)	13.843	153.726	23,2	168,5	60,3	57,4
12.	Finansijski rezultat iz neposlovnih i vanrednih prihoda (3-7)	45.772	(62.473)	76,8	(68,5)	39,7	42,6
13.	Ukupan bruto finansijski rezultat (4-8)	59.615	91.253	100,0	100,0	100,0	100,0

ANALIZA PRINOSNOG POLOŽAJA

Analiza finansijskog rezultata iz finansiranja

Preduzeće, po pravilu, koristi pored sopstvenih izvora finansiranja (sopstveni kapital) i pozajmljene izvore finansiranja na dug i kratak rok za koje plaća njihovu cenu tj. kamatu.

S tim u vezi prirodno je znati da li preduzeće po osnovu pribavljenog kapitala i kratkoročnih sredstava ostvaruje dobitak ili gubitak?

ANALIZA PRINOSNOG POLOŽAJA

Analiza rashoda

Pojam rashodi obuhvata sve izdatke koji prate poslovanje preduzeća.

Dijele se na:

- Redovne
 - Poslovni rashodi
 - Finansijski rashodi
- Neposlovne i vanredne (ostali rashodi)

ANALIZA PRINOSNOG POLOŽAJA

Analiza troškova

Onaj dio rashoda koji je vezan za proizvodnju proizvoda, koji može biti ukalkulisan u njegovu cijenu koštanja čini kategoriju **troškova. Njih čine poslovni i finansijski rashodi.**

Troškovi po svojoj ekonomskoj sadržini predstavljaju utrošene vrijednosti u proizvodnji ili prometu.

Troškovi u **užem smislu** predstavljaju novčani izraz utroška sredstava za rad, predmeta rada i radne snage.

Troškovi u **širem smislu** obuhvataju troškove u užem smislu uvećane za troškove prometa i izdatke namijenjene za pokriće opštih i zajedničkih potreba.

ANALIZA RENTABILNOSTI

Stopa bruto prinosa na ukupno angažovana sredstva =
Poslovni dobitak / **ukupna aktiva**

Stopa neto prinosa na ukupno angažovana sredstva =
Neto dobitak + troškovi kamata / **ukupna aktiva**

Stopa bruto prinosa na ukupno angažovana sredstva =
Stopa poslovnih dobitka x **koeficijent obrta poslovnih sredstava**

ANALIZA RENTABILNOSTI

Stopa poslovnog dobitka =
Poslovni dobitak / **Prihod**

Stopa neto dobitka =
Neto dobitak / **Prihod**

Koeficijent obrta ukupnih (poslovnih) sredstava =
Prihod / **Ukupna poslovna sredstva**

ANALIZA RENTABILNOSTI

Rentabilnost investiranog kapitala =

Neto dobitak + troškovi kamata / Sopstveni kapital + dugoročni dug

Stopa prinosa na sopstveni kapital =

Neto dobitak / Sopstveni kapital

ANALIZA RENTABILNOSTI

Du Pont analiza:

Stopa neto prinosa na ukupni kapital =
Stopa neto dobitka x koeficijent obrta ukupnih poslovnih sredstava

Proširena Du Pont formula:

Stopa prinosa na sopstveni kapital =
Stopa neto prinosa na ukupna sredstva x multiplikator sopstvenih sredstava

multiplikator sopstvenih sredstava =
prosječna poslovna sredstva / **prosječni sopstveni kapital**

lji

multiplikator sopstvenih sredstava = 1 / 1- racio duga

Neto dobitak po akciji (EPS) = **Neto dobitak** / Broj izdatih običnih akcija

Odnos tržišne cijene po akciji i neto dobitka po akciji (P/E) = **Tržišna cijena po akciji** / Neto dobitak po akciji

Racio plaćanja dividendi = **Isplaćena dividenda po akciji (DPS)** / Neto dobitak po akciji (EPS)

Dividendna stopa = **Dividenda po akciji (DPS)** / Tržišna cijena po akciji

Knjigovodstvena vrijednost po akciji = **Ukupni sopstveni kapital** / Broj izdatih običnih akcija